

Lukutaitoa naisille Afrikassa

RAPORTTI VUODESTA 2023

4001

OPPILASTA

119

LUKUTAITOLUOKKAA

88%

OPPILAISTA OLI NAISIA

69%

OPETTAJISTA OLI NAISIA

YLEISTÄ LUKUTAITOA NAISILLE AFRIKASSA -HANKKEESTA

Suomen Pipliaseura aloitti vuonna 2017 mittavan lukutaito-ohjelman Afrikassa. Työtä koordinoivat paikalliset pipliaseurat yhteistyökumppaneinaan kirkot ja paikallishallinto. Pipliaseurojen kansainvälinen yhteistyöverkosto Yhtyneet Raamattuseurat on strategisesti sitoutunut ohjelmaan.

Suunnitelma pohjautuu pipliaseurojen vuonna 2015 aloittamaan lukutaito-opetuksen pilottihankkeeseen Malawissa. Kunkin kielen ominaispiirteet ja kansan kulttuuri huomioidaan ohjelmassa. Taustakartoitus sekä ohjelmasta karttunut tieto ja kokemukset auttavat uusien kielten projektien suunnittelussa. Myös yhteisten koulutusten, vertaisoppimisen ja kokemusten vaihdon avulla on pystytty hyödyntämään kokemuksia eri maiden ja kieliryhmien välillä, ja näin

PIPLiA.voimasanoja

hankkeet eri kieliryhmien parissa nivoutuvat yhdeksi ohjelmaksi.

Tavoite: Ohjelman ensisijainen tavoite on vähentää lukutaidottomuutta Angolassa, Etiopiassa, Keniassa, Malawissa, Namibiassa ja Tansaniassa tarjoamalla lukutaito-opetusta naisille, jotka puhuvat paikallisia kieliä. Tavoitteena on, että 20 000 naista oppii lukemaan ohjelman lukutaitokursseilla. Myös miehet voivat halutessaan osallistua lukutaito-opetukseen.

Lukutaitoluokat aloitetaan alkeista ja edetään harjoittelemalla lukemista osallistujien elinympäristölle tutuista asioista. Lukutaitomateriaaleja tehdään eri aiheista, jolloin on mahdollisuus oppia uusia asioita lukutaidon avulla ja samalla harjaannuttaa lukutaitoa. Lisälukumateriaalit huomioivat myös tasa-arvokysymyksiä.

Lukutaito-ohjaajia koulutetaan kaksi kutakin luokkaa kohden. Lukutaito-ohjaajat ovat paikallisia ja puhuvat vähemmistökieltä äidinkielenään.

Kunkin maan Pipliaseurassa on täysiaikainen kansallinen lukutaitokoordinaattori, joka hallinnoi projektia. Seurojen henkilökuntaa koulutetaan niin, että he pystyvät toteuttamaan laajoja vähemmistökielille suunnattuja lukutaito-ohjelmia.

SIL International Africa Area tarjoaa ohjelmaan valitut konsulttipalvelut Suomen Pipliaseuran lukutaitoasiantuntijan Ari Vitikaisen ohjeiden mukaisesti. Suomen Pipliaseuran lukutaitoasiantuntija seuraa projektien etenemistä etäyhteyksien kautta sekä tekemällä monitorointimatkoja ja osallistuen tärkeisiin koulutuksiin ja työpajoihin paikan päällä.

Hankkeen eteneminen: Vuonna 2023 lukutaitoluokkia toteutettiin kuudessa maassa viiden eri kieliryhmän parissa: Keniassa turkanan kielellä, Malawissa lomwen ja jaon kielillä, Namibiassa ja Angolassa dhimban kielellä sekä Tansaniassa kagulun kielellä

Vuosina 2023 paikallisten pipliaseurojen järjestämissä lukutaitoluokissa opiskeli yhteensä 4 001 oppilasta, joista 88 prosenttia oli naisia. Lukutaito-ohjaajista 238:sta 70 prosenttia oli naisia. 7-9 kuukauden peruslukutaitokurssin päätyttyä 2159 oppilasta jatkoi lukemisen sujuvuuden harjoittamista vapaaehtoisten opettajien pitämässä jatkoryhmissä.

Vuosina 2017-2023 luokkiin on osallistunut yhteensä 15,855 oppilasta.

Lukutaitoa naisille Afrikassa 2023 aloittaneet							
MAAT	Oppilaat	Naiset	Miehet	Luokat	Opettajat	Naiset	miehet
Ethiopia	420	272	148	12	23	9	14
Kenya	511	364	147	20	40	13	27
Malawi	2436	2350	86	60	120	101	19
Tanzania	403	352	51	15	30	27	3
Namibia	140	121	19	9	12	6	6
Angola	44	39	5	3	6	3	3
YHTEENSÄ	4001	3518	483	119	238	165	72
Prosentit		88%	12%			70%	30%

LWA ohjelma 2023 tulokset		
SUORITTANUT KURSSIN	3487	87 %
Naiset	3125	90 %
Miehet	362	10 %
JATKORYHMÄT	2159	54 %
Naiset	2044	95 %
Miehet	115	5 %

Lukutaitokoordinaattoreiden opintomatka Malawiin

Lukutaitoa naisille Afrikassa -ohjelman lukutaitokoordinaattorit Etiopiasta, Keniasta, Malawista, Namibiasta ja Tansaniasta kokoontuivat Malawissa 17.–23. syyskuuta 2023. Suomen Pipliaseuran lukutaitotyön asiantuntija Ari Vitikainen ja Malawin Pipliaseuran lukutaitokoordinaattori Patrick Gondwe vastasivat opintomatkan järjestämisestä. Ohjelmaan kuuluivat opintovierailut Lukutaitoa naisille Afrikassa, Jao- ja Lomwe-projekteihin sekä vertaisoppimista ja työpajoja ajankohtaisista aiheista, kuten lukutaitomenetelmistä, toimimisesta monikulttuurisissa konteksteissa, työn monitoroinnista ja arvioinnista, raportoinnista sekä hankesuunnitelmien laatimisesta.

iDelta koulutus

Lukutaitoa naisille Afrikassa -ohjelman Malawin ja Kenian lukutaitokoordinaattorit, Patrick Gondwe ja Joseph Irungu, saivat elokuussa 2023 menestyksekkäästi päätökseen vuonna 2019 aloittamansa kieli- ja lukutaitotyön perusteisiin valmentavan iDelta-koulutuksen, joka järjestettiin vuosittain kahden kuukauden jaksoissa Ugandassa. Molemmat suoriutuivat opintokokonaisuudesta menestyksekkäästi. He voivat hyödyntää oppimaansa paitsi omissa projekteissaan myös laajemmin yhdistyneiden Raamattuseurojen tukemassa lukutaitotyössä.

Lukutaitoa naisille Afrikassa verkkosivuston julkaiseminen

Vuoden 2023 lopussa Suomen Pipliaseuran verkkosivujen yhteyteen julkaistiin englanninkielinen Literacy for Women in Africa -verkkosivusto. Sen kautta on mahdollista tutustua Yhdistyneiden Raamattuseurojen tukemaan lukutaitotyöhön myös organisaation ulkopuolelta käsin. Se antaa kokonaiskuvan toimivaksi osoittautuneesta lukutaito-ohjelmasta ja tarjoaa myös yksityiskohtaista tietoa hankkeen eri osa-alueista, kuten esimerkkejä käytetyistä lukutaitomateriaaleista ja opetusmenetelmistä. Sivustoon voi tutustua seuraavista linkeistä:

LWA-ohjelma: <https://www.piplia.fi/en/literacy-for-women-in-africa/>

Case-Study Malawi: <https://www.piplia.fi/en/literacy-for-women-in-africa/#case-study-malawi>

Laskutaidon opintokokonaisuus

Uutena lisänä Lukutaito naisille Afrikassa -ohjelmaan kehitettiin Malawissa vuonna 2023 ohjelman kohderyhmän tarpeisiin soveltuva laskutaidon opetussuunnitelma, opettajan oppaat ja oppikirjat englanniksi sekä jao- ja lomwe-kielillä. Materiaalien koekäyttö tapahtuu vuonna 2024.

MAAKOHTAISET TULOKSET VUONNA 2023

ETIOPIA

Xamtanga -projekti:

Norjan Pipliaseura otti vastuulleen Xamtanga-projektin taloudellisen tukemisen vuonna 2023. Projekti yhdistettiin Haddiya-siirtymälukutaitoprojektin kanssa, ja ohjelmalle saatiin Dignin rahoitus.

Opettajien jatkokoulutus järjestettiin 10. tammikuuta, ja uusien opettajien koulutus helmikuun lopussa. Lukutaitoluokat aloitettiin maaliskuun alussa, ja ne päättyivät marraskuun lopulla.

Lukutaitoa opiskeltiin huhtikuun ensimmäisestä viikosta lähtien 10:ssä xamtanga-lukutaitoluokassa, joissa oli keskimäärin 35 oppilasta. 65 prosenttia oppilaista oli naisia. Kussakin luokassa oli kaksi ohjaajaa. 24 ohjaajasta oli naisia 38 prosenttia.

Lukutaitoluokissa opiskeli 420 aikuisoppilasta. 414 oppilasta suoritti lukutaitotestin hyväksytysti kurssin päätyttyä.

PIPLiA. voimasanoja

KENIA

Turkana -projekti:

11.–14. huhtikuuta 2023 järjestettiin SIL-AAB:n lukutaitokonsultti Dr. Susan Nyagan johdolla viiden päivän koulutus kahdeksalle opettajankouluttajalle, jota seurasi viiden päivän opettajankoulutus neljällekymmenelle opettajalle, joista 35 oli vanhoja ja 5 oli uusia opettajia.

Lukutaitoluokat alkoivat 8. toukokuuta, jota ennen kartoitettiin oppilaiden lähtötaso. 397 oppilasta, joista naisia oli 260, aloitti lukutaito-opintonsa 0-tasolta. Lukutaitoluokkiin tehtiin seurantakäyntejä lukutaitokoordinaattorin ja ohjaajan toimesta joka kuukausi seitsemän kuukauden ajan.

Lukutaitoluokat alkoivat 8. toukokuuta, jota ennen kartoitettiin oppilaiden lähtötaso. 397 oppilasta, joista naisia oli 260, aloitti lukutaito-opintonsa 0-tasolta. Lukutaitoluokkiin tehtiin seurantakäyntejä lukutaitokoordinaattorin ja ohjaajan toimesta joka kuukausi seitsemän kuukauden ajan.

21.–24. marraskuuta arvioitiin oppilaiden edistymistä lukutaitokoordinaattorin ohjauksessa. 214 eli 54 prosenttia niistä, jotka olivat aloittaneet opintonsa nollassa, läpäisi lukutaitotestin. Naisista, jotka aloittivat nollassa, 158 eli 61 prosenttia läpäisi lukutaitotestin.

Kaikkiaan 180 oppilasta joutui lopettamaan lukutaito-opintonsa kesken. Heistä 110 oli miehiä, joiden oli vaikean kuivuuden takia siirryttävä etsimään karjansa kanssa laidunta ja vettä kauas kylistään.

Lukutaitoluokkien päätösseremonia pidettiin 4. joulukuuta, jossa 331 oppilasta (260 naista) sai todistuksen kurssin läpäisemisestä.

Peruslukutaitoluokkien jälkeen 260 oppilasta, joista 220 oli naisia, jatkoi lukutaidon sujumisen kehittämistä lisälukutaitomateriaalien avulla jatkoryhmissä.

MALAWI

Jao ja lomwe -projektit:

12. helmikuuta – 31. maaliskuuta pidettiin kansallisen lukutaitokoordinaattori Patrick Gondwen johdolla kaksi koulutusta opettajille. Näiden koulutusten jälkeen yhteensä 120 jao- ja lomwe-lukutaito-ohjaajaa (101 naista, 19 miestä) koulutettiin neljässä eri koulutuksessa.

Malawissa toimi vuonna 2023 yhteensä 60 lukutaitoluokkaa, joissa opiskeli 2436 aikuista (2350 naista ja 86 miestä). Oppilaista 32 oli liikuntarajoitteisia, ja kaikki heistä olivat naisia.

Lukutaitoluokat opiskelivat huhtikuulta marraskuulle 2023. Loppukokeen läpäisi 2 226 opiskelijaa, joista 2 161 oli naisia ja 65 miehiä. Tämä vastaa 91 prosenttia kaikista kurssin aloittaneista.

Lukutaitoluokkien päätösseremoniat pidettiin 1.–10. marraskuuta.

Peruslukutaitoluokkien jälkeen 1745 oppilasta, joista naisia oli 1696 eli 97 prosenttia, jatkoi lukutaidon sujuvuuden kehittämistä jatkoryhmissä.

4.-25. elokuuta kehitettiin laskutaidon opetussuunnitelma, opettajan oppaat ja oppilaiden kirjat Jao- ja Lomwe-projekteille Mangochissa järjestetyssä kahden viikon työpajassa johon sekä Jao että Lomwe lukutaitotiimit osallistuivat. Työpajaa johti SIL-konsultti Elisabeth Gerger. Suomen Pipliaseuran lukutaitotyön asiantuntija Ari Vitikainen avusti työpajassa ja materiaalien viimeistelyssä. Materiaalit valmistettiin konsultteja varten myös englanniksi, jotta niistä voisivat hyötyä jatkossa mahdollisesti muutkin LWA-projektit.

11.–12. marraskuuta järjestettiin koulutus Malawin Pipliaseuran työntekijöille. Koulutuksen tarkoituksena oli lisätä tietämystä Lukutaitoa naisille Afrikassa Malawin projektista ja edesauttaa sitä, että koko Malawin pipliaseuran henkilökunta osallistuu entistä aktiivisemmin projektin tukemiseen.

30. marraskuuta Malawin opetusministeriö järjesti tilaisuuden, jossa julkistettiin uusi viisi vuotinen aikuislukutaito- ja koulutusstrategia. Lukutaitoa naisille Afrikassa (LWA) hanke oli hyvin esillä tilaisuudessa saaden paljon positiivista julkisuutta. Ministeri sanoi olevansa hyvin vaikuttunut siitä, että LWA-hankkeessa käytetään äidinkieleen perustuvaa lähestymistapaa, ja sanoi, että muidenkin toteuttajien pitäisi noudattaa tätä strategiaa, koska se helpottaa oppijoiden oppimistaakkaa.

LWA hanke on kehittänyt vahvoja kumppanuuksia muiden kansalaisjärjestöjen, kuten CRECCOM:in (Creative Centre for Community Mobilization), Titukulanen ja Yamba Malawin kanssa. Nämä järjestöt tarjoavat LWA lukutaitokurssin käyneille koulutusta maatalous- ja rahoitusalailla, teollisuudessa ja sukupuolten välisen tasa-arvon vahvistamisessa.

Vuosi 2023 oli haastava Malawiin iskeneen hirmumyrsky Freddy'n vuoksi. Se johti suureen katastrofiin, erityisesti Lomwe-yhteisöjen osalta, jotka menettivät koti-irtaimistonsa ja talonsa. Monet ihmiset kuolivat tuhoalueilla. Osa oppilaista ja opettajista kävi lukutaitoluokissa hätämajoituksesta käsin useiden kuukausien ajan.

PIPLiA. voimasanoja

NAMIBIA ja ANGOLA

Dhimba -projekti:

SIL Internationalin konsultti Chris Darby johti 23 dhimba-opettajan koulutusta ja valmensi kouluttajia Ruacanassa 14.-30.6.2023. Samalla hän opasti Dhimba-tiimiä Bloom-ohjelman käytössä, jotta he saivat paremmat valmiudet lisälukutaitomateriaalien valmistamiseen.

Kaikki oppilaat aloittivat opintonsa nolla tasolta eli heillä ei ollut mitään aiempaa lukutaito-osaamista. Luokissa opiskeltiin seitsemän kuukautta heinäkuusta tammikuuhun.

Dhimban kielisiä lukutaitoluokkia järjestettiin vuonna 2023 yhteensä 12. Namibiassa toimi 9 luokkaa, joissa opiskeli 140 aikuisoppilasta, joista 121 oli naisia. Angolan puolella toimi kolme luokkaa, joissa opiskeli 44 oppilasta, joista 39 oli naisia.

25.–29. syyskuuta SIL Internationalin konsultti Elisabeth Gerger teki monitorointimatkan, jonka aikana hän vieraili neljässä lukutaitoluokassa ja järjesti lukutaitokoordinaattorin ja lukutaito-ohjaajan kanssa 18 opettajalle koulutuksen, jossa käytiin läpi muun muassa opetusmenetelmiä ja oppilaiden loppuarvioinnin kriteereitä sekä keskusteltiin työn haasteista ja onnistumisista. Lisäksi oppimateriaaleja tarkistettiin ja korjattiin.

Loppukokeeseen osallistui 137 oppilasta ja heistä 105 eli 77 prosenttia läpäisi testin. 47 oppilasta eli 26 prosenttia joutui lopettamaan opintonsa kesken, koska he muun muassa joutuivat muuttamaan toiselle paikkakunnalle ruoan ja veden puutteen takia tai eivät töidensä vuoksi pystyneet osallistumaan oppitunneille.

Päätösseremonia pidettiin 2. helmikuuta 2024.

31 oppilasta jatkoi jatkoryhmissä lukutaidon sujumisen kehittämistä vapaaehtoisten opettajien johdolla.

TANSANIA

Kagulu -projekti:

Kagulu-tiimi ja kuusi opettajien kouluttajaa saivat ohjausta SIL International konsultti Dr Susan Nyagan johdolla 1–5.5.2023. Tätä seurasi 7–12. toukokuuta opettajien jatkokoulutus 30 opettajalle. Koulutuksesta vastasivat kuusi opettajankouluttajaa, joita Dr. Susan Nyaga valmensi.

Luokkien lukumäärää kasvatettiin edellisvuoden kymmenestä viiteentoista.

PIPLiA. voimasanoja

450 kagulu-oppilasta aloitti lukutaito-opinnot kesäkuussa 2023, heistä oli naisia 352. Oppilaiden arviointi tehtiin kaikille uusille oppijoille ennen opetuksen alkua. 385 oppilasta aloitti lukutaito-opintonsa aivan nollasta. Luokkia opetti 30 opettajaa, joista naisia oli 27.

Dr Susan Nyaga teki seurantavierailun seitsemään kagulu-lukutaitoluokkaan 20.-25.11.2023. Hän mainitsi: "Lukutaitokoordinaattorilla on nyt hyvät valmiudet ottaa hanke täysin haltuunsa. Hän ymmärtää selkeästi oman roolinsa hankkeessa ja on hyvin sitoutunut hankkeen onnistumiseen."

Sadekausi alkoi Tansaniassa aikaisin vuonna 2023, minkä vuoksi osa suunnitelluista aktiviteeteista ei toteutunut ajallaan. Lukutaitoluokat jatkoivat opiskelua vuodenvaihteen yli ja valmistujaisseremonia siirrettiin helmikuun 2024 ensimmäiselle viikolle.

Kurssin päätyttyä helmikuussa testattiin 429 oppilasta, joista 411 eli 91 prosenttia läpäisi testin. Näistä läpäisseistä oli naisia 346.

Vuoden 2022 oppilaat jatkoivat lukemisen sujuvuuden harjoittamista vuoden 2023 aikana kymmenessä jatkoryhmässä. Lukumateriaalina käytettiin projektin tuottamia lisälukutaitomateriaaleja, peruskoulun aapista ja Raamattua.